

VANHURSKAAKSI KRISTUKSEN TÄHDEN USKON KAUTTA

Objektiivinen ja subjektiivinen vanhurskauttaminen

ja vanhurskauttamisen viholliset

JOHDANTO

Jumalan puhuttelussa olevan ihmisen ydinkysymys on se, miten hän kelpaa Jumalalle? Jumala vastaa tähän kysymykseen vanhurskauttamisella. Sen mahdollistaa 2000 vuotta sitten suoritettu Kristuksen sovitus- ja lunastustyö. Vanhurskauttaminen on sovituksen seuraus. Mutta mitä vanhurskauttaminen on, ja mitä se merkitsee? Otan seuraavassa vanhurskauttamisesta esille neljä näkökulmaa: (1) Vanhurskauttaminen Kristuksen tähden, (2) vanhurskauttaminen uskon kautta, (3) vanhurskauttavan uskon olemus ja (4) vanhurskauttamisopin vääristymät.

Ennen kuin lähdemme kyseiselle tutkimusmatkalle Raamattuun, muistutan vielä siitä, että me liikumme samalla iankaikkisen pelastuskysymyksen aivan ytimessä, josta uskon puhdistajamme Martti Luther sanoi, että sen varassa koko kristillinen kirkko seisoo tai kaatuu. Toisin sanoen kysymys vanhurskauttamisesta kuuluu niihin asioihin, jotka jokaisen ihmisen tulisi ehdottomasti itsellensä selvittää. Samalla se on kysymys, jonka sisäistämisessä meillä riittää pohtimista ja rukoilemista koko elämämme ajaksi, jotta oppisimme lepäämään Kristuksen täytetyn työn varassa ja meistä tulisi vapaita ja iloisia kristittyjä.

1. VANHURSKAUTTAMINEN KRISTUKSEN TÄHDEN

Vanhurskauttaminen on Jumalan julistus: "Sinun syntisi ovat anteeksiannetut; olet syytön eli vanhurskas." Raamatun opetuksessa vanhurskauttamisesta Kristuksen tähden löytyy *kolme tekijää*, joista kullakin on oma tärkeä merkityksensä:

1.1. Vanhurskauttaminen tapahtuu "yksin Jumalan armosta"

Ensiksi, Raamatun mukaan vanhurskauttaminen tapahtuu *yksin Jumalan armosta* ja *yksin Kristuksen tähden*.

"Sillä kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vaille Jumalan kirkkautta mutta saavat (1) hänen armostaan lahjaksi vanhurskauden, (2) koska Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi" (Rm 3:23, 24).

Syntisen vanhurskauttaminen Jumalan silmissä ei ole Jumalan ja ihmisen yhteistyön aikaansaannos. Paavali sanoo, että me saamme "lahjaksi" (*doorean* = 'lahjaksi', 'ilman maksua', 'ilmaiseksi') vanhurskauden.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei maksua olisi suoritettu. Sama jae tuo todellisuudessa esiin, että maksu suoritettiin, mutta sen teki toinen: "Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi." Syntisen vanhurskauttaminen on ilmaista syntiselle, mutta ei vanhurskauttajalle eli Jumalalle itselleen. Sen hintana oli Jumalan Pojan nöyryyttäminen ja uhraaminen Golgatalla.

1.2. Yleinen vanhurskauttaminen

Toiseksi, Raamatun mukaan vanhurskauttaminen on *yleinen*. Jumalan syyttömyystuomio Jeesuksen Kristuksen lunastustyön ansiosta ulottuu *kaikkiin ihmisiin*, se on *universaalinen*.

Jo Johannes Kastaja opetti tätä totuutta: "Katsokaa: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois *maailman synnin!*" (Jh 1:29). Ehtoollishymnissä me laulamme samalla tavalla: "Oi, Jumalan Karitsa, joka pois otat *maailman synnin*."

Apostoli Johannes korostaa samaa totuutta: "Hän on meidän syntiemme sovittaja, eikä vain meidän vaan *koko maailman*" (1 Jh 2:2).

Kuvaavin Raamatun jae yleisestä vanhurskauttamisesta lienee Paavalin sana korinttilaisille: "Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiaan" (2 Kr 5:19; KR-38). Koko maailman syntien lukematta jättäminen merkitsee niiden anteeksiantamista, joka on yhtä kuin koko maailman vanhurskauttaminen.

Vanhurskauttaminen on nimenomaan vanhurskaaksi *lukemista* (*logidzomai*, 'lukea jollekin jotakin', 'lukea joku joksikin', 'pitää jonakin', 'ajatella', 'päättää'), ei vanhurskaaksi tekemistä. Roomalaiskirjeen 4. luku on Uuden testamentin keskeisin luku vanhurskauttamisesta. Siinä kyseinen vanhurskauttamista tarkoittava sana (*logidzomai*) esiintyy peräti yksitoista kertaa. Jumala *ei lukenut* ihmiskunnan syntejä ihmiskunnan syyksi, koska hän oli lukenut ne Kristuksen syyksi.

Vanhurskaaksi lukeminen ja vanhurskaaksi tekeminen eli pyhitys ovat syy- ja seuraussuhteessa toisiinsa, mutta ne ovat sillä tavoin sidoksissa toisiinsa, ettei toista voi olla ilman toista. Jos toinen puuttuu, niin puuttuu toinenkin.

Vanhurskas Kristus tuli meidän tähtemme syntiseksi *syntiseksi lukemisen kautta*. Itsessään Kristus oli synnitön. Niin myös syntinen ihminen tulee Kristuksen tähden vanhurskaaksi *vanhurskaaksi lukemisen kautta*. Itsessään ihminen on syntinen. Nämä kaksi *lukemista* ovat tiettyyn rajaan asti analogiset ja Lutherin mainitseman "autuaan vaihtokaupan" selitys. Samalla on syytä muistaa, että syntisen vanhurskauttamisesta Raamatun käyttämä keskeisin verbi on juuri, *logidzomai*, 'lukea joksikin' ja että koko vanhurskauttamisen terminologia on Raamatussa juridiikasta lainattu.

Se, että syntejä ei luettu ihmiskunnan syyksi, merkitsee sitä, että ne on annettu anteeksi. Tähän armolliseen tuomioon sisällytetään kaikki, jotka perisyntin seurauksena lankesivat

Aadamissa syntiin. Tästä apostoli Paavali kirjoittaa: ”Niin kuin yhden ihmisen tottelemattomuus teki kaikista syntisiä, niin yhden kuuliaisuus tekee kaikista vanhurskaita” (Rm 5:19). Jumala oli lukenut synnittömän Kristuksen syntiseksi meidän kaikkien tähden ja meidät kaikki syntiset synnittömiksi Kristuksen tähden. Koko maailman syntien anteeksiantamus on tapahtunut jo Golgatalla (1 Jh 2:2). Siellä täytyi Johannes Kastajan sana: ”Katsokaa: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!” (Jh 1:29)

Jumala on Kristuksessa saattanut voimaan koko maailmaa käsittävän sovituksen, koko maailmaa käsittävän lunastuksen, koko maailmaa käsittävän hyvityksen ja koko maailmaa käsittävän syntien anteeksiantamuksen ja vanhurskauttamisen. Käsitteet voivat vaihdella, mutta ne kaikki välittävät saman viestin: Jumala on Kristuksessa Golgatalla julistanut koko maailmalle syntien anteeksiantamuksen ja vanhurskauttamisen.

1.3. Objektiivinen vanhurskauttaminen

Kolmanneksi, Raamatun mukaan vanhurskauttaminen on *objektiivinen*. Jumalan vapauttava tuomio, hänen koko maailmaa koskeva syyttömyysjulistuksensa, on objektiivinen siinä merkityksessä, että se on kokonaan riippumaton ihmisen vastauksesta eli siitä uskooko ihminen sen tai ei.

Jeesuksen ylösnousemus on objektiivisen vanhurskauttamisen merkki ja sinetti. Paavali kirjoittaa Rooman kristityille: ”Jumala antoi Kristuksen kuolla meidän rikkomustemme tähden ja herätti hänet kuolleista meidän vanhurskauttamisemme tähden” (Rm 4:25).

Jakeen ensimmäinen puolisko sanoo Kristuksen *kuoleman syyn*: ”Jumala antoi Kristuksen kuolla meidän rikkomustemme tähden.”

Jakeen toinen puolisko on moniselitteinen: herätettiinkö Kristus *sen perusteella*, että meidät jo oli vanhurskautettu, *vai sitä varten*, että meidät uskon kautta vanhurskautettaisiin joko uskoon tullessamme tai viimeisellä tuomiolla? Ilmausten ”rikkomustemme tähden” ja ”vanhurskauttamisemme tähden” rinnakkaisuus samassa jakeessa tukee ensin mainittua tulkintaa: koska me olimme rikkoneet, Jeesuksen oli kuoltava; koska meidät oli vanhurskautettu (Jeesuksen kuolemassa), Jeesus herätettiin kuolleista. Jos Jumala ei olisi hyväksynyt Poikansa kärsimyskuolemaa, jos syntejä ei olisi sovitettu, jos maailmaa ei olisi vanhurskautettu, Kristusta ei olisi herätetty synnin ja kuoleman voittajana.

Tämä yleinen eli kaikkia koskeva vanhurskauttaminen kuuluu evankeliumin olemukseen. Ilman Jeesuksen kuolemassa tapahtunutta koko maailman syntien anteeksiantamista ja vanhurskauttamista ei todellista evankeliumia olisi olemassa lainkaan eikä sellaisen evankeliumin julistamisella olisi mitään voimaa eikä mieltä. Syntien anteeksiantamuksen, joka uskolla omistetaan, täytyy olla olemassa jo ennen kuin se otetaan vastaan. Muutoin joutuisimme uskomaan omaan uskoomme. Syntien anteeksiantamus ei ole uskon luomus, hedelmä, vaan Kristuksen Golgatan työn hedelmä: ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän” (Jh 3:16).

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että koska Kristus oli itsessään synnitön, Jumala vanhurskautti myös Kristuksen eli osoitti hänet syyttömäksi herättämällä hänet kuolleista: ”Ja tunnustetusti suuri on jumalisuuden salaisuus: Hän, joka on ilmestynyt lihassa, vanhurskautunut Hengessä, näyttäytynyt enkeleille, saarnattu pakanain keskuudessa, uskottu maailmassa, otettu ylös kirkkauteen.” (1 Tm 3:16; KR-38.)¹

Objektiivinen, meistä riippumaton vanhurskauttaminen maustaa aivan erityisellä tavalla evankelioivaa julistusta. Sanomamme on yksinkertainen: ”Sinun syntisi ovat anteeksiannetut. Usko Herraan Jeesukseen, joka kantoi sinun syntisi ja antoi sinulle pyhyytensä, ja sinä pelastut.” Emme voi viedä toiselle ihmiselle mitään suurempaa sanomaa. Syntisen aikaisemmalla tai myöhemmällä elämällä ei ole mitään tekemistä tämän yleisen ja objektiivisen vanhurskauttamisen kanssa. Yleinen, kaikkia koskeva vanhurskauttaminen on objektiivista siksi, että se tapahtuu yksin Kristuksen sovitustyön perusteella, ei minkään meissä olevan tai meidän tekemämme perusteella.

Päätökseksi ensimmäisestä pääluvusta todettakoon seuraavaa: Langenneen ihmissuvun kurjuus on seurausta Aadamin teosta. Lunastetun ihmissuvun pelastus on seurausta Kristuksen teosta. Kuolema ja tuomio palautuvat Aadamin tottelemattomuuteen, elämä ja vanhurskaus Kristuksen kuuliaisuuteen. Koko asetelma perustuu kahteen historialliseen tekoon: Aadamin tottelemattomuuteen ja Kristuksen kuuliaisuuteen.

Aadamin aikaansaannosten lopputulos on iankaikkinen kuolema. Kristus sen sijaan on tuottanut iankaikkisen elämän. Ihmiskunnalla on kaksi alkukohtaa: Adam ja Jeesus Kristus. Mutta he eivät ole tasavertaisia. Kristus on Adamia suurempi. Armo on syntiä suurempi ja peittää sen. Meillä on evankeliumi syntiselle maailmalle.

2. VANHURSKAUTTAMINEN USKON KAUTTA

Evankeliumin ydin on se, mitä Kristus teki meidän pelastukseksimme 2000 vuotta sitten. Mutta evankeliumiin kuuluu myös se, mitä Kristus tekee saattaakseen meidät pelastuksen yhteyteen tänään.

Aloitin tekstini Paavalin sanoilla: ”Sillä kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vailla Jumalan kirkkautta mutta saavat hänen armostaan lahjaksi vanhurskauden, koska Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi” (Rm 3:23–24). Sanat korostavat edellä mainittuja kolmea asiaa: (1) Vanhurskauttaminen tapahtuu ”yksin Jumalan armosta”, (2) se on yleistä eli koskee koko ihmiskuntaa, ja (3) se on objektiivista eli se ei ole riippuvainen siitä, miten ihmiset siihen suhtautuvat, uskovatko he vai eivät.

Muutamia jakeita myöhemmin Paavali kuitenkin ottaa esille uuden tekijän, joka myös pitää

¹ Kreikan *en pneumatī* (Hengessä) on sanan *en sarki* (ihmisruumiissa) vastakohta ja on niin ollen käännettävä sanalla ”Hengessä” eikä ”Hengen voimassa”, kuten KR-92 tekee. Ylösnousseenakin Kristuksella on ihmisruumis, mutta ei enää lihallinen vaan hengellinen.

huomioida, kun puhutaan vanhurskauttamisesta, nimittäin *uskon*. Hän kirjoittaa: "Niin päätämme siis, että ihminen vanhurskautetaan uskon kautta, ilman lain tekoja" (Rm 3:28; KR-38).

Sama näkyy Toisen korinttilaiskirjeen 5. luvussa. Jakeessa 19 Paavali oli sanonut: "Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiaan", minkä jälkeen Paavali jatkaa välittömästi: "ja hän uskoi meille sovituksen sanan... Jumala kehottaa meidän kauttamme: Antakaa sovittaa itsenne Jumalan kanssa" (2Kr 5:19, 20; KR-38). Siis "Jumala... sovitti maailman" ja "antakaa sovittaa itsenne". Meidät on sovitettu ja meitä ei ole sovitettu. Miten nämä sopivat yhteen?

Sekä Paavali että koko Raamattu tekevät eron sovituksen ja sen vastaanottamisen välillä: "Sillä jos me silloin, kun vielä olimme Jumalan vihollisia, *tulimme sovitetuiksi* hänen kanssaan hänen Poikansa kuoleman kautta... emmekä ainoastaan sovitetut, vaan vieläpä on Jumala meidän kerskauksemme meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta, jonka kautta me nyt *olemme sovituksen saaneet*..." (Rm 5:10–11; KR-38).

"Sovitetuksi tuleminen" Jumalan kanssa kaikkine välittömine seurauksineen ja "saada sovitus" ovat kaksi eri asiaa. Me tulimme sovitetuiksi Jumalan kanssa Golgatalla 2000 vuotta sitten, jolloin meidän syntimme annettiin anteeksi, mutta me saamme sovituksen silloin, kun otamme sen uskossa vastaan turvautumalla Kristuksen Golgatan työhön. Silloin meidät vanhurskautetaan.

Myös Rm 5:18, 19 esittää molemmat, edellinen jae objektiivisen, meistä riippumattoman vanhurskauttamisen ja jälkimmäinen jae subjektiivisen vanhurskauttamisen, jota Tunnustuskirjamme kutsuvat "uskon vanhurskaudeksi": "Niin kuin siis yhden ainoan rikkomus tuotti kaikille ihmisille kadotustuomion, niin riittää yhden ainoan vanhurskas teko antamaan kaikille ihmisille vanhurskauden ja elämän" (j. 18). "Niin kuin yhden ihmisen tottelemattomuus teki kaikista syntisiä, niin yhden kuuliaisuus tekee kaikista vanhurskaita" (j. 19).

Jakeessa 18 sanotaan, että yhden ihmisen, Aadamin, lankeemuksesta tuli kaikille kadotus, mutta yhden ihmisen, Kristuksen, vanhurskauden teosta ristillä tuli kaikille ihmisille vanhurskaus ja elämä. Vaikeasti käännettävän 19. jakeen alkukielen ajatus on, että niin kuin Aadamin tottelemattomuus teki kaikista syntisiä, niin yhden, Kristuksen, kuuliaisuuden tähden Jumala tulee asettamaan (futuuriin *passivum divinum*) tuomiopäivänä vanhurskaiden asemaan *ne monet (hoi polloi)*, jotka ovat uskolla ottaneet vastaan evankeliumissa kaikille ihmisille tarjotun ja annetun vanhurskauden.

Raamattu ei missään anna aihetta siihen ajatukseen, että ihmiset voisivat maailman yleisen sovituksen nojalla evankeliumiin uskomattakin tulla autuaiksi. Päinvastoin se käskää uskovia saarnaamaan evankeliumia kaikille luoduille ja huomauttaa nimenomaan, että se, joka ei usko, tuomitaan kadotukseen (Mk 16:15, 16). Jos maailma suoraan sovituksen perusteella olisi pelastunut, silloin maailman kaikki ihmiset pelastuisivat ja taivas olisi kerran täynnä kolmiyhteisen Jumalan vihollisia. Sellaisiakin johtopäätöksiä on tosin tehty. Tällöin ei ole riittävän vakavasti otettu huomioon näkökohtaa, jonka Paavali mainitsee juuri lainaamassamme tekstikohdassa. On tehtävä ero toisaalta pelastuksen perustan eli

maailmansovituksen ja sen välittömien, meistä riippumattomien seurausten (yleisen ja objektiivisen vanhurskauden) ja toisaalta tämän kaiken vastaanottamisen eli uskonvanhurskauden välillä.

Käytännössä koko maailman syntien sovitus ja yleinen ja objektiivinen meistä riippumaton vanhurskauttaminen merkitsevät sitä, että Golgatan jälkeen kukaan ei huku omien pahojen tekojensa tähden, sillä ne on sovitettu ja annettu anteeksi. ”Niin kuin usko yksin pelastaa, niin epäusko yksin kadottaa”, sanoo Luther (WA 39, I, 319, 2). Ne, jotka hukkuvat, hukkuvat epäuskonsa tähden, sen tähden etteivät he ota sovitusta ja anteeksiantamusta vastaan. Epäusko on synty, jolla ihminen sanoo Jumalalle ja Kristuksen suorittamalle sovitukselle ja sen tuottamalle yleiselle ja objektiiviselle vanhurskauttamiselle: ”Kiitos ei!”

Samalla pelastuksen perustan ja vastaanottamisen välisen eron tekeminen muistuttaa vakavuudesta, joka on armonvälineissä, Jumalan sanassa ja sakramenteissa. Pelastus saapuu niissä todellisesti meidän luoksemme. Jumala on sitoutunut armonvälineisiin. Siksi evankeliumia julistetaan ja sakramentit jaetaan.

Jeesuksen ristin työ koskee koko maailmaa. Koko maailma on sovitettu ja kaikkien synnit on annettu anteeksi, mutta kaikki eivät siitä tiedä. Siksi evankeliumia on julistettava erotuksetta kaikille kansoille. Sovitus on Jumalan puolelta valmis, mutta kaikki eivät ota sitä vastaan. Raamatun vankkumaton sanoma on, että aikojen lopussa suhde Jeesukseen on jakava ihmiskunnan kahteen joukkoon (Mt 25:31–46). Sen tähden meidän on syytä torjua pelastuksen asiassa kaikki *universaalit aatteet ja apokatastasisopit*, joiden mukaan kaikki ihmiset lopulta pelastuisivat.²

Siis syntien anteeksiantamusta ei voida vastaanottaa ilman uskoa. Yleinen eli kaikkia koskeva ja objektiivinen, meistä riippumaton vanhurskauttaminen, ei ole opetus, jonka mukaan jokainen ihminen pelastuu riippumatta uskosta tai epäuskosta. Kristityn uskon kohde ei kuitenkaan ole hänen oma uskonsa, vaan Kristus ja hänen työnsä.

Yleisen eli kaikkia koskevan ja objektiivisen, meistä riippumattoman vanhurskauttamisen uskolla vastaanottamista dogmatiikassa kutsutaan *subjektiiviseksi vanhurskauttamiseksi*. Subjektiivinen vanhurskauttaminen ja sen yhteydessä tapahtuva uudestisyntyminen on yhtä kuin pelastuminen. Luterilaiset tunnustuskirjat puhuvat tällä kohdalla vanhurskauttamisesta ”uskon kautta”.

On tärkeää ymmärtää, ettei *usko* ole vanhurskauttamisen eikä syntien anteeksisaamisen syy. Jos sanomme, että ”ihminen julistetaan vanhurskaaksi Jumalan edessä, koska hän uskoo”, emme ole ymmärtäneet oikein uskon ja vanhurskauttamisen välistä suhdetta. Usko ei millään tavoin saa aikaan syntisen vanhurskauttamista. Vanhurskauttamisen syy on Kristuksen täydellinen elämä ja uhrikuolema Golgatalla, ei meidän uskomme.

Usko ei tee todellisuudeksi jotakin, minkä Jumala olisi tehnyt vain mahdolliseksi, vaan se

² Sekä ”universalismi” (lat. *universalis* = yleinen) että ”apokatastasis” (kr. ennalleen asettaminen) tarkoittavat teologiassa alkuperäisen paratiisillisen tilan ennalleen palauttamista, näkemystä ja oppia, jonka mukaan kaikki ihmiset lopulta pelastuvat.

tunnustaa sen, mikä Jumalan tähden jo kauan sitten on ollut totta ja todellisuutta. Usko ei ole ihmisen työ, jonka kautta saataisiin aikaan jotakin sellaista, mitä ei ennen ollut olemassa. Usko on Pyhän Hengen aikaan saama luottamus Kristuksen hankkimaan syntien anteeksiantamukseen: ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän” (Jh 3:16). Usko on yksinkertaisesti väline, jolla yksityinen syntinen tarttuu Kristuksen hankkimaan pelastukseen.³

Usko ei ole myöskään jotain, mitä ihminen tekee. Uskokin on Jumalan lahja. Paavali kertoo efesolaisille: ”Sillä armosta te olette pelastetut uskon kautta, ette itsenne kautta – se on Jumalan lahja” (Ef 2:8; KR-38). Oikein on KR-92:n selittävä käännös alkutekstin tulkinnut, kun se sanoo: ”Armosta Jumala on teidät pelastanut antamalla teille uskon” (Ef 2:8; KR-92). Sekä pelastus että usko, jolla pelastus otetaan vastaan, ovat Jumalan lahjoja.

Vanhurskauttava usko on luottamista ja turvautumista siihen, mitä Raamattu sanoo Jeesuksen persoonasta ja työstä ja sen merkityksestä.

3. VANHURSKAUTTAVAN USKON OLEMUS

Vanhurskauttavasta uskosta puhuessamme on tärkeätä huomata seuraavat kaksi asiaa: *Ensiksikin* Raamattu puhuu uskon kahdesta eri vaiheesta: (a) pelastavasta uskosta ja (b) pelastetun uskosta. Näin opettavat uskosta myös Martti Luther ja Francis Pieper.⁴

Suomessakin tunnettu tanskalainen pietisti Erik Pontoppidan kirjoittaa kirjassaan ”Uskon peili” Lutheria seuraten, että Raamattu puhuu uskon kahdesta eri vaiheesta: pelastavasta uskosta ja pelastetun uskosta.⁵ Näistä edellinen on kasteen saamisen ehto, jälkimmäinen on kasteen seuraus. Samalla tavalla Lutherin, Pieperin ja Pontoppidanin kanssa ovat uskon ymmärtäneet myös ruotsalainen C. O. Rosenius ja hänen maanmiehensä David Hedegård.⁶

Pelastavalla uskolla tarkoitetaan Raamatussa sitä uskoa, jonka Pyhä Henki luo ihmisen sisimpään *Jumalan sanaa* välineenään käyttäen, mutta ei itse vielä asu ihmisen sisimmässä. Tämä on se usko, jolla kristillinen kaste ja siinä saatava *Jumalan vanhurskaus* eli syntien anteeksiantamus ja Kristuksen lahjapyhyys otetaan vastaan. Olemukseltaan tämä usko on Jumalan ”vanhurskauden nälkää ja janoa”: ”Autuaita ne, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano: heidät ravitaan” (Mt 5:6). ”Jokainen, joka huutaa avukseen Herran nimeä, pelastuu” (Rm 10:13; Apt 2:21; Jl 2:32).

Pelastetun uskolla tarkoitetaan puolestaan sitä uskoa, jonka Pyhä Henki ja koko pyhä

3 Eräät puhtasoppisen ajan teologit opettavat, että usko on vanhurskauttamisen *välikappaleellinen syy*, mutta ei vanhurskauttamisen perusta. Usko on vain väline, joka ottaa vanhurskauttamisen vastaan.

4 Luther, Martti: Galatalaiskirjeen selitys s. 307 (WA 40 I, 400, 33–401, 18); Pieper, Francis: *Christliche Dogmatik* III s. 12. Ks. myös Lutherin käsitys rukouksesta Galatalaiskirjeen selityksestä vuodelta 1531/1535.

5 Pontoppidan, Erik: *Uskon peili* (v. 1973 Herätysseuran julkaisema lyhennetty laitos) s.5–111.

6 Hedegård, David: *Är barndoped bibliskt* s. 35–36.

Kolminaisuus tuo mukanaan vanhurskautetun sydämeen uudestisyntyttäessään hänet Jumalan lapseksi. Tämä tapahtuu *pyhässä kasteessa*, kuten mm. seuraavat Raamatun kohdat osoittavat:

Pietari vastasi: "Kääntykää ja ottakaa itse kukin kaste (pass. divinum: tulkoon itse kukin kastetuksi) Jeesuksen Kristuksen nimeen, jotta syntinne annettaisiin anteeksi. Silloin te saatte lahjaksi Pyhän Hengen." (Apt 2:38.)

Apolloksen ollessa Korintissa Paavali vaelsi ylänköseutujen halki ja tuli Efesokseen. Hän tapasi siellä muutamia opetuslapsia ja kysyi heiltä: "Saitteko Pyhän Hengen, kun tulitte uskoon?" "Emme me ole kuulleetkaan mistään Pyhästä Hengestä", nämä vastasivat. "Millä kasteella teidät sitten on kastettu?" kysyi Paavali. He vastasivat: "Johanneksen kasteella." Silloin Paavali sanoi: "Johannes tosin kastoi vedellä parannukseen, mutta hän kehotti ihmisiä uskomaan toiseen, joka oli tuleva hänen jälkeensä, Jeesukseen." Tämän kuultuaan he ottivat kasteen Herran Jeesuksen nimeen, ja kun Paavali pani kätensä heidän päälleen, Pyhä Henki tuli heihin ja he puhuivat kielillä ja profetoivat. Heitä oli arviolta kaksitoista miestä. (Apt 19:1–7.⁷

Olemukseltaan pelastetun usko on ”vanhurskautta ja iloa ja rauhaa Pyhässä Hengessä”: ”Jumalan valtakunta ei ole syömistä eikä juomista, vaan vanhurskautta, rauhaa ja iloa, jotka Pyhä Henki antaa” (Rm 14:17; Fl 4:7; Jh 14:27). Sanan objektiivisessa mielessä tämä usko sisältää myös pelastusvarmuuden: ”Kristukseen tekin nyt uskotte kuultuanne totuuden sanan, pelastuksenne evankeliumin. Häneen uskoessanne te myös olette saaneet luvattun Pyhän Hengen sinetiksenne. Se on meidän perintösamme vakuutena, joka takaa meille lunastuksen, Jumalan kirkkauden ylistykseksi.” (Ef 1:13–14); 4:30; Rm 8:15, 16; 2Kr 1:22).

Apostolien teoissa mainituissa alkukirkon aikaisissa kääntymyskertomukissa edellä kuvatut uskon kaksi eri vaihetta tulevat havainnollisesti esille (Apt 2:37–41; 8:26–40; 9:3–18 ja 22:6–16; 16:12–15, 40; 16:25–34; 18:4–8; 19:1–7. Samarian ja Corneliuksen perhekunnan kääntymyksistä ks. Väisänen: Pyhä kaste Raamatussa 2. p. s. 199–206 ja 210–214). Niissä Pyhä Henki vaikutti ensin sanan kautta (pelastavan) uskon, joka ilmeni haluna tulla kristityksi eli saada kristillinen kaste ja siinä kaikki sen tuomat lahjat: syntien anteeksiantamus ja vanhurskauttaminen, uudestisyntyminen Jumalan lapseksi, Pyhän Hengen lahjan ja (pelastetun) uskon saaminen sekä pääseminen Jumalan valtakuntaan.

Edellä sanotussa on kyse yhden ja saman uskon kahdesta eri vaiheesta. Pelastavassa uskossa on kysymys Kristuksen vastaanottamisesta, uskon syntymisestä epäuskoiseen, jälkimmäisessä elämisestä uskossa Kristukseen eli uskon jatkumisesta hänessä. Pelastava usko on Pyhän Hengen vaikuttamaa sanan kautta ihmisen *ulkopuolelta*. Pelastetun usko on Pyhän Hengen ihmisen *sisäpuolelta* vaikuttamaa, kun hän ensin on uskon kautta päässyt uskon syntyhetkellä ulkopuolelta sisälle ihmiseen. Pelastetun usko sisältää myös pelastavan uskon ja on sen täyttymys. Uskon kautta me myös pysymme pelastettuina.

Pelastava usko on kuin jäihin pudonneen toivo kuultuaan rannalta äänen: ”Älä pelkää. Et sinä huku. Minä tulen ja pelastan sinut.” Aina siihen saakka kun jäihin pudonnut on vielä avannossa, hänellä on avannossa olijan tunteet. Hän on toivossa pelastettu. Vasta sitten kun

7 Ks. kasteen lahjoista tarkemmin kirjastani ”Pyhä kaste Raamatussa” s. 106–163 (2. painos s. 105–166).

hän seisoo rannalla, hän pystyy riemuitsemaan pelastuksestaan.

Toiseksi, Yksimielisyyden ohjeessa kirkkomme Tunnustuskirjoissa tehdään selvä ero myös kahden eri vanhurskauden välillä:

a) *Uskon vanhurskaus*, joka määritellään samaksi kuin ”Jumalan vanhurskaus” (*iustitia Dei*) Paavalin kirjeissä, ei ole mitään muuta kuin syntien anteeksiantamus, syntisen armoihin ottaminen, Kristuksen täydellisen kuuliaisuuden ja ansion tähden (*forensinen* eli luettu vanhurskaus).

b) *Pyhän Kolmiyhteisen Jumalan, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, iankaikkinen ja olemuksellinen vanhurskaus* (*aeterna et essentialis iustitia*) on sitä vanhurskautta, joka on myös uskovissa, koska Jumala itse asuu heissä (*inhabitatio*). Mutta tämä Jumalan asuminen uskovissa ei ole samaa kuin edellä mainittu uskonvanhurskaus, josta Paavali käyttää nimitystä ”Jumalan vanhurskaus” ja jonka takia meidät Jumalan edessä julistetaan vanhurskaiksi. Jumalan asuminen uskovissa on uskonvanhurskauden seuraus. (Tunnustuskirjat s. 498, 54.)

Tunnustuskirjamme opettavat, että meidän vanhurskautenamme on Kristus ja hänen ansionsa, syntien anteeksiantamus. Meidän uskomme kohdistuu siihen, joka on jo olemassa *valmiina* Kristuksen lunastustyön tähden ja joka meille ilmoitetaan ja tuodaan evankeliumin sanassa ja sakramenteissa uskolla omistettavaksi, jotta pelastuisimme.

Edellä hahmotetut uskon kaksi vaihetta ja kaksi vanhurskautta mahdollistavat sen, että ihminen vanhurskautetaan Jumalan armosta Kristuksen tähden uskon kautta eli Kristuksen meidän ulkopuolellamme suorittaman syntien sovittamisen (*oboedientia passiva*) ja hänen lain täyttämisenä perusteella (*oboedientia activa*).

Uskon syntyminen on mahdollista vain yhteydessä armonvälineisiin, sanaan ja sakramenteihin, jotka tuovat Kristuksen syntiselle läsnä olevaksi. Sanassa ihmistä lähestyvä Kristus herättää hänessä pelastuksen kaipuun, Kristuksen luo menevän uskon. Näin Kristus tekee niistä, jotka eivät tahdo, niitä, jotka tahtovat. Vain Kristuksen vastaanottamisesta uskolla, jonka Pyhä Henki sanan kautta herättää, seuraa hänen läsnäolonsa, joka vaikuttaa meissä Jumalan tahdon mukaista elämää.

Jumalattoman vanhurskauttaminen Jumalan armosta Kristuksen tähden uskon kautta ja uudestisyntyminen Jumalan lapseksi ovat *Jumalan ihme* ja rationaalisesti selitettävissä vain tiettyyn pisteeseen asti. Siksi syntisen ihmisen pelastuskysymystä tulee lähestyä samoin kuin Jumalan kolmiykeyttä, Jumalan Pojan inkarnaatiota, Raamatun inspiraatiota ja Kristuksen asumista armonvälineissään (*reaalipreesenssi*) nöyrästi, paljain päin. Kyseiset asiat ovat empiiriselle tutkimukselle ja järjelle ylivoimaisia. Ne täytyy uskoa Raamatun ilmoituksen tähden, jotta ymmärtäisimme – siihen asti kuin on tarpeellista ja Jumala tahtoo.

4. VANHURSKAUTTAMISOPIN VÄÄRISTYMÄT

Oppi universaalista kaikkia koskevasta, yksin armosta tapahtuvasta objektiivisesta eli uskosta riippumattomasta vanhurskauttamisesta on sanoma, jonka Kristus on uskonut kirkolleen. Se on *itse evankeliumi*. Se on ainoa sanoma, joka voi antaa varmuuden anteeksiantamuksesta ja lohdutuksen ja rauhan levottomalle ja ahdistetulle omalletunnolle. Se on ainoa sanoma, joka antaa ihmiselle varmuuden hänen kestämisestään Jumalan edessä nyt ja läpi iankaikkisuuden. Sen tähden Saatana tekee kaikkensa vääristääkseen ja tuhotakseen tämän opettamisen. Tästä kristikunta – sekä mennyt että nykyinen – on täynnä esimerkkejä, joista seuraavassa otan esille reformoidut, arminiolaiset, roomalaiskatoliset, osianderilaiset, Helsingin Luther-koulukunnan ja Luterilaisen Maailmanliiton Rooman kirkon kanssa solmiman yhteisen julistuksen vanhurskauttamisesta (JD).

Kahden viimeksi mainitun mukaan ottaminen esimerkkeinä vääristyneestä vanhurskauttamiskäsityksestä on uhkarohkeata sen tähden, että käytettävissä oleva tila ei salli niiden käsittelemistä riittäväällä perusteellisuudella. Suppean esitykseni myötä altistan itseni kritiikille. Minua voidaan syyttää ko. tekstien väärinymmärtämisestä, jopa asiantuntemattomuudesta. Aihettani ajatellen kysymyksessä ovat kuitenkin niin tärkeät asiat, etten voi niistä kokonaan vaieta.

4.1. Reformoidut

Reformoidut opettavat aivan oikein, että kaikille niille, joiden puolesta Jeesus kuoli, on annettu synnit anteeksi, mutta sitten he kieltävät sen, että Jeesus kuoli kaikkien puolesta. He opettavat ns. partikulaarista eli osittaista sovitusta, jonka mukaan Jumala on valinnut ennakkolta toiset pelastukseen, toiset kadotukseen, ja Kristus on kuollut vain pelastukseen valittujen puolesta. Joidenkin reformoitujen teologioiden mielestä Jumala olisi tehnyt kyseisen valintansa jo ennen syntiinlankeemusta (supralapsarismi), toisten mielestä vasta syntiinlankeemuksen jälkeen (infralapsarismi).

4.2. Arminiolaiset

Niin sanotut arminiolaiset (Wesley kannattajineen) ja anglosaksinen herätyskristillisyys sekä heidän mukanaan monet Suomen luterilaiset opettavat aivan oikein, että Jeesus kuoli kaikkien puolesta, mutta sitten he kieltävät sen, että kaikkien synnit ovat jo Golgatan tähden anteeksiannettut. He opettavat sen sijaan, että jotain täytyy tapahtua meissä, ennen kuin Jumala antaa meille anteeksi. Tämä jotain on katumus, nöyryminen, antautuminen, usko tai jotain muuta ihmisen omaa panosta. Tuttuja ajatuksia myös aikamme suomalaisessa anglosaksisväritteisessä herätyskristillisyydessä, jossa kääntymyksestä on tullut synergistinen, Jumalan ja ihmisen yhteistyönä toteutettu tapahtuma.

4.3. Roomalaiskatoliset

Rooman mukaan vanhurskauttaminen tapahtuu ihmiseen vuodatetun armon vaikutuksesta Jumalan ja ihmisen yhteistyön tuloksena. Jumala vanhurskauttaa ihmisen sen vanhurskauden perusteella, minkä Pyhä Henki on saanut hänessä aikaan. Jumala ei siis vanhurskauta

jumalatonta, kuten Raamattu (Rm 4:5) lupaa, vaan vanhurskaan.

4.4. Osianderilaisuus

Edellistä jossakin määrin lievempi mutta sitäkin eksyttävämpi on luterilaisuuden parissa Andreas Osianderin (1498–1552) synnyttämä harha ja sen myöhemmät versiot. Osiander kielsi sen, että me olemme Jumalan edessä vanhurskaat uskon kautta Kristuksen hankkimaan syntien anteeksiantamukseen. Osianderin mukaan meihin vuodatetaan Kristuksen jumalallinen luonto, joka on meidän vanhurskaudemme Jumalan edessä. Osianderia vastaan esitetty syytös siitä, että hän tekee vanhurskauttamisopista roomalaiskatolisen, on perusteltu, sillä hänen mukaansa varmuus syntien anteeksiantamisesta perustuu meissä olevaan Kristukseen eli tosiasiallisesti pyhitykseen ja hyviin tekoihin.

4.5. Helsingin Luther-koulukunta

Viime aikoina on myös suomalaisessa Luther-tutkimuksessa esitetty käsitys, jonka mukaan Kristuksen todellinen olemuksellinen läsnäolo ihmisessä on edellytys hänen vanhurskaaksi lukemiselleen (*imputatio*). Kyseisen näkemyksen tueksi Tuomo Mannermaa vetoaa ennen muuta kahteen Lutherin Galatalaiskirjeen selitysteoksen lauselmaan (Galatalaiskirjeen selitys s. 164 ja 167), joissa Luther käsittelee toisen luvun 16. jaetta.⁸ Mitä tästä on ajateltava?

Ensiksikin, Mannermaa kääntää latinan kielestä Lutherin käyttämän ”apprehendere”-verbin sanalla ”pitää sisällään”, kun käännösvaihtoehto ”omistaa” sallisi ajatella luettua omistamista ontologisen omistamisen sijasta: usko omistaa Kristuksen. Lisäksi Mannermaa sivuuttaa tekstissään kokonaan sen, että hänen kahden sitaattinsa välissä, välittömästi ennen toista sitaattia, Luther voimakkaasti alleviivaa uskon kohdistumista ainoastaan ulkopuoliseen, so. ristillä lunastuksemme toimittaneeseen Jeesukseen Kristukseen (GAL s. 167). Uskomme kohteena ei ole sydämessä asuva Kristus, vaan ristillä riippuva Kristus.

Toiseksi, kyseisessä näkemyksessä usko, jonka kautta meidät vanhurskautetaan ja jossa Kristus ei ole vielä läsnä, on vaihdettu vanhurskautetun uskoon, jossa Kristus on läsnä. Samalla Kristuksen vieras vanhurskaus (Golgatalla hankittu) ja Jumalan olemuksellinen vanhurskaus (Jumalan oma pyhyys) vaihtavat paikkaa, sillä Mannermaa väittää, että kristitty tulee uskossa osalliseksi jälkimmäisestä eli olemuksellisesta vanhurskaudesta, ja se peittää omalla valtavuudellaan ihmisessä olevan synnin. Vanhurskauttaminen ei tällöin ole enää juridinen anteeksianto, vaan ennemminkin olemuksellinen synnin ”neutralointi” tai ”hukuttaminen”. (In ipsa... s. 52–54).

Kolmanneksi, jos asetamme Kristuksen asumisen meissä vanhurskauttamisen eli pelastuksen ehdoksi, silloin asetamme pelastuksen ehdoksi sen, mikä Raamatun mukaan on vasta pelastuksen seuraus. Niin tehdessämme syyllistymme samantapaiseen harhaan, mihin

⁸ Mannermaa, Tuomo: In Ipsa Fide Christus adest s. 32, 54. Niin sanotun Helsingin Luther-koulukunnan isän, professori Tuomo Mannermaan v. 1979 suomeksi julkaisema teos In Ipsa Fide Christus adest (Itse uskossa Kristus on läsnä) on Helsingin Luther-koulukunnan perusteos.

baptistiset yhteisöt syyllistyvät kasteteologiassaan, kun he asettavat kasteen saamisen ehdoksi pelastetun uskon, joka on vasta kasteen seuraus.

Mannermaan esittämä unio-käsitys, jonka mukaan Kristus on uskossa läsnä ja välittää ihmiseen rakkauden, joka luetaan hänelle vanhurskaudeksi. Mutta ”vanhurskaaksi julistaminen joutuu ’täydellistämään’ tämän alkaneen vanhurskauden niin kauan kuin ihminen elää tässä maailmanajassa. Juuri uskon epätäydellisyyden vuoksi vanhurskaaksi julistaminen on välttämätön.” (In Ipsa... s. 52–53). Käsittääkseni tämä on uusi muoto katolista vuodatetun armon teologiaa.

Raamattu – enempää kuin Lutherkaan – ei milloinkaan esitä meissä olevaa Kristusta vanhurskauttavan uskon kohteena. Meidän vanhurskauttamisemme perustus on meidän ulkopuolellamme oleva Kristus ja hänen työnsä (Rm 10:4).

Kyseinen Helsingin koulukunta on vanhurskauttamisen osalta vienyt harhaan kokonaisen teologisukupolven. Samaa harhaa julistaa myös ”Yhtenen julistus vanhurskauttamisesta” luterilaisten ja katolisten välillä. Asiakirja sisällyttää sananmukaisesti rakkauden osaksi vanhurskauttavaa uskoa (JD:n kohta 25).

Meidän on tehtävä ero kahden asian välillä, nimittäin sen välillä, mistä me saamme Jumalan edessä kelpaavan vanhurskauden, ja sen välillä, missä tämä vanhurskaus meillä on sen jälkeen, kun se on uskon tarttumistoiminnon kautta omistettu. Saamme sen ulkopuoleltamme, armonvälineistä, ja omistamme sen niistä sydämeemme, jolloin syntyy uskon yhteys (unio) sydämessä asuvan Kristuksen ja uskovon välille. Myös uskontilan jatkuessa omistamme Kristuksen vanhurskaudeksemme aina ulkopuoleltamme, emme sydämestämme, ja omistamme hänet sydämeemme, emme ulkopuolellemme.⁹

Tunnustuskirjamme sanovat Jumalan olemuksellisesta vanhurskaudesta meissä seuraavasti:

On totta, että Jumala - Isä, Poika ja Pyhä Henki, iankaikkinen, olemuksellinen vanhurskaus - asuu uskon kautta niissä jotka on valittuja jotka Kristus on vanhurskauttanut ja sovittanut Jumalan kanssa. Ovathan kaikki kristityt Jumalan eli Isän, Pojan ja Pyhän Hengen temppeleitä; Pyhä Henki saa heidät tekemään sitä, mikä on oikein. Mutta tämä Jumalan asuminen uskovissa ei ole samaa kuin se uskonvanhurskaus, jota Paavali tähdentää, josta hän käyttää nimitystä Jumalan vanhurskaus (iustitia Dei) ja jonka takia meidät Jumalan edessä julistetaan vanhurskaiksi. Jumalan asuminen uskovissa on uskonvanhurskauden seuraus; uskonvanhurskaus taas ei ole mitään muuta kuin sitä, että synnit annetaan anteeksi ja kurja syntinen armahdetaan ja otetaan Jumalan omaksi yksin Kristuksen kuuliaisuuden ja ansion perusteella. (FC III, 54, TK s. 498).

4.6. Yhteinen julistus vanhurskauttamisesta (JD)

Vuonna 1999 Luterilaisen Maailmanliiton jäsenkirkot – meidän kirkkomme niiden mukana – solmivat Rooman kirkon kanssa ”yhteisen julistuksen vanhurskauttamisesta” (JD), joka

⁹ Särelä, Markku: Kristus meidän edestämme s. 183.

rakentuu pitkälle edellä mainitulle unio-ajatukselle.

Vanhurskauttamisopin asema sopimusosapuolilla on varsin erilainen. Luterilaisuudessa vanhurskauttaminen on pääopinkohta, joka pitää sisällään kaiken muunkin. Roomassa vanhurskauttamisopilla ei ole sellaista asemaa, koska siellä pelastus tapahtuu pyhityksen kautta. Rooma näkee, että kun luterilaiset luopuvat vanhurskauttamisopistaan, sen jälkeen pääeste luterilaisten puolelta tiellä Roomaan on poistettu.

Asiakirjan menetelmä on sellainen, että se mahdollistaa vanhurskauttamisopissa luterilaisten yksimielisyyden Rooman kanssa, vaikka samanaikaisesti Luterilaiset tunnustuskirjat ja Trenton päätökset jätetään voimaan? Menetelmä on seuraava:

– Ensiksi tulevat “me tunnustamme” -lausumat, joissa esitellään yhteinen näkemys asioista, joista ei koskaan ole eri mieltä oltukaan. – Sitten tulevat luterilaisten ja katolilaisten (erityis)“korostukset”.

– Luterilaisen vanhurskauttamisopin tärkeimmät (Roomasta erottavat) näkemykset on sijoitettu luterilaisten erityiskorostuksiin.

Tällä menetelmällä *ohitetaan* luterilaisen kirkon varsinainen identiteetti. Samalla menetelmällä voidaan raivata jatkossa kaikki esteet kirkkomme Roomaan liittämisen tieltä, jos niin halutaan.

Menetelmä toimii näin: Roomassa on kirkon johtajana piispa kuten meilläkin. Se, että hän sanoo olevansa Kristuksen sijainen (‘Vicarius Filii Dei’ (= latinaksi myös ‘Antikristus’, sillä ‘anti’ tarkoittaa ei vain ‘sijainen-’, vaan myös ‘vasta’) on vain Rooman ‘erityiskorostus’. (Muuten, taivaaseen mentyään Kristus lähetti tilalleen maanpäälle Pyhän Hengen, ei paavia). ‘Perustotuus’ Mariasta on yhteinen: Maria on Vapahtajamme äiti. Se, että Rooma opettaa Marian olevan itsessään synnitön, ikuinen neitsyt, joka on astunut taivaaseen, on taivaan kuningatar ja välittäjä ihmisten ja Kristuksen välillä, jota tulee rukoilla ja palvoa, on vain Rooman (erityis)‘korostusta’.

Miten ihminen sitten vanhurskautetaan mainitun yhteisen sopimuksen mukaan? JD:ssä julistetaan yhteisesti, että *ihminen pelastuu 1) Jumalan armosta, 2) Kristuksen tähden, 3) uskon kautta, 4) ilman lain tekoja*”. – Mutta miten tämä vanhurskauttamisen määritelmä Roomassa ymmärretään?

“Jumalan armosta”: Jumalan armo ei merkitse Roomassa syntien anteeksiantamista, kuten Raamatussa, vaan kykyä uuteen kuuliaisuuteen. Ihmiseen ‘vuodatetaan’ armo, jotta hän pystyisi tekemään hyviä töitä ja tulemaan sellaiseksi kuin hänen pitäisi olla eli pelastamaan itse itsensä. Armo on kuin lääke, joka vuodatetaan ihmiseen, ja Jumala hyväksyy ihmisen sen perusteella, mitä lääke saa ihmisessä aikaan. Ja mikä jää keskeneräiseksi, se puhdistetaan kiirastulessa.

”Kristuksen tähden”: Kristuksen ansaitsemasta täydellisestä lahjavanhurskaudesta vaietaan. Kristus on oikeastaan vain pannut alulle vanhurskauttamisen. Jokaisen pitää itse täydentää se, mikä puuttuu. Ihminen pelastuu pyhittymisensä perusteella, jonka tosin Kristus tekee

mahdolliseksi, mutta se on Jumalan ja ihmisen yhteistyötä eli synergismiä.

”Uskon kautta”: Usko ei tarkoita ainoastaan luottamusta Kristukseen, hänen suorittamaansa sovitukseseen. Uskoon sisältyy myös ja ennen muuta rakkaus (hyvät teot).

”Lain teot”: Kristityn hyvät teot eivät muka kuulu lain tekoihin. Pelastuksesta tulee kristityn hyvien tekojen suorittamisen myötä prosessi, jonka lopputulokseen ihminen Jumalan armon avulla suorittamallaan hyvillä teoilla myötävaikuttaa.

Näin katolinen kirkko on aina opettanut. Luterilainen oppi vanhurskauttamisesta ei yhteisessä julistuksessa pääse kovinkaan hyvin esille. Se hautautuu teologisesti muotoiltujen eksyttävien ja hämäävien lauseitten alle.

En henkilökohtaisesti pääse mihinkään siitä, että ”Yhteinen julistus vanhurskauttamisesta” ja ”yksin Jumalan armosta, yksin Kristuksen tähden, yksin uskon kautta” tapahtuva ”jumalattoman vanhurskauttaminen” (Rm 4:5) ovat toisensa poissulkevat käsitykset.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että kaikki mainitut kuusi vääristymää ryöstävät uskovalta varmuuden siitä, mikä on hänen tilanteensa Jumalan edessä:

Kalvinisti voi luottaa ainoastaan uskoonsa ollakseen vakuuttunut siitä, että hän kuuluu Jumalan valittuihin, joiden puolesta Kristus on kuollut. Hän ei voi luottaa Raamatun ihaniin lupauksiin, kuten "Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiaan" (2 Kr 5:19, KR-38).

Arminiolainen ja anglosaksinen herätyskristillisyyys (ja heidän mukanaan myös moni herätyskristitty meidän kirkossamme) luottaa uskoonsa, mutta hän luottaa siihen pelastuksensa syynä: "Otin vastaan Kristuksen, sen tähden saan syntini anteeksi." Pelastuksen syy ei ole enää yksin se, mitä Kristus teki 2000 vuotta sitten minun puolestani, vaan myös se, mitä minä teen ja mitä minussa tapahtuu. Ollakseen varma pelastuksestaan hänkin joutuu tutkimaan itseään.

Roomalaiskatolilainen luottaa armon avulla aikaansaamiinsa rakkauden tekoihin eli omaan pyhyyteensä, jonka Jumala on saanut hänessä aikaan.

Osianderilaisuus – sekä mennyt että nykyinen – johtaa itseensä katsomiseen ja riistää roomalaiskatolisen prosessivanhurskauttamisen tavoin uskovalta pelastusvarmuuden.

Ne, jotka allekirjoittavat ”Yhteisen julistuksen vanhurskauttamisesta”, kirjoittavat samalla itsenä ulos raamatullis-luterilaisesta vanhurskauttamisopista tai sitten he ovat tiedostaen tai tiedostamattaan epäjohdonmukaisia.

Hengellinen uudistus, Kristuksen ja Kolmiyhteisen Jumalan asuminen uskovissa, on vanhurskauttamisen looginen ja välitön seuraus, ei osa sitä saati edellytys tai perusta sille. Tästä ei vallitse mitään erimielisyyttä tai ristiriitaa Raamatun, Lutherin ja Tunnustuskirjojemme eri osien välillä.

Ne, jotka Lutherin ja Tunnustuskirjojemme tavoin pitävät kiinni Raamatun vanhurskauttamisopista, eivät katso itseensä, vaan itsensä ulkopuolella olevaan Jumalan Sanaan. Se kertoo meille, että 2000 vuotta sitten Jumala julisti koko maailman syyttömäksi Jeesuksen Kristuksen sovitus- ja lunastustyön perusteella. Vanhurskauttaminen on loppuunsaatettu tosiasia. Siihen tahdon uskossa tarttua ja siihen luottaa sekä nyt että aina.

Vapahtajan tahto on, että menemme kaikkien ihmisten luo kaikkeen maailmaan (Mt 28:20; Mk 16:15; Lk 24:47; Jh 20:21; Apt 1:8; 2Kr 5:19b–20) ja kerromme heille hyvän uutisen, että heidän syntinsä ovat anteeksiannetut Golgatan tähden. Tämä on itse evankeliumi, jonka he saavat uskoa. Ellemme tätä heille kerro, me emme julista heille pelastuksen evankeliumia vaan jotakin muuta, kutsumme me sitä millä nimellä tahansa.

Varmuuden vuoksi sanottakoon vielä seuraava: 1) Yleinen eli kaikkia ihmisiä koskeva ja objektiivinen eli uskosta riippumaton vanhurskauttaminen ei väheksy uskon ja kääntymyksen tarvetta. Epäusko kadottaa, sillä se on Jeesuksen, hänen sovitustyönsä ja sen perusteella tapahtuneen syntien anteeksiantamuksen ja Kristuksen lahjavanhurskauden hylkäämistä. 2) Se ei vähättele myöskään meidän syntejämme, sillä Kristuksen täytyi kuolla, kun hän otti kantaakseen meidän syntimme ja syyllisyytemme. 3) Se ei vähättele myöskään kristityn rakkauden töiden arvoa. Rakkaus on ensimmäinen hedelmä, jonka Pyhä Henki uskovassa vaikuttaa (Gl 5:22). Se, mitä Kristus on tehnyt puolestamme, on meidän vanhurskauttamisemme ainoa syy. Usko ei lisää siihen mitään. Se ottaa vain vastaan. Me pelastumme "uskon kautta", emme "uskon tähden".

PÄÄTÖS

Jumalan armosta Kristuksen tähden tapahtuva yleinen ja objektiivinen vanhurskauttaminen on yhtä kuin itse evankeliumi eli ihmisen pelastuksen syy. Subjektiivisella vanhurskauttamisella, joka tapahtuu uskon kautta, tarkoitetaan yleisen ja objektiivisen vanhurskauden henkilökohtaista vastaan ottamista.

Jos kiellämme yleisen ja objektiivisen vanhurskauttamisen, kavennamme evankeliumia. Jos myönnämme yleisen ja objektiivisen vanhurskauttamisen, mutta kiellämme uskon vanhurskauden pelastuksen edellytyksenä, olemme universalisteja ja yritämme tehdä myös taivaasta samanlaisen Kristuksen ystävien ja vihamiesten asuinsijan, jollainen tämä nykyinen maaplaneettamme on.

Yleisen vanhurskauttamisen ja uskon vanhurskauden tulee julistuksessa kulkea yhdessä. Yleinen vanhurskauttaminen on itse evankeliumi eli se Jumalan lahjapaketti, jonka Jumalan sanalle uskolliset julistajat tarjoilevat ihmisille uskossa vastaan otettavaksi, jotta he pelastuisivat.

Pyhä Henki herättää jumalattoman ihmisen lain sanan kautta näkemään syntinsä ja kadotetun tilansa sekä vaikuttaa evankeliumin sanan kautta hänessä halun pelastua turvautumalla

Kristukseen. Ja sitä, joka Kristukseen turvaa, Kristus ei heitä ulos, vaan antaa hänelle kasteen lahjana Pyhän Henkensä, joka todistaa yhdessä hänen oman henkensä kanssa, että hän on Jumalan lapsi ja voi huutaa Jumalalle: ”Abba! Isä!”

Koska pelastuminen Jumalan armosta Kristuksen tähden uskon kautta on ainut todellinen pelastuksen tie, siksi Perkele vihaa sitä suunnattomasti ja keksii koko ajan uusia harhapolkuja ihmisten tuhoksi. Kirkkohistoria kuitenkin osoittaa, että valtaosa nykyisistäkin eksytyksistä on vain eräänlaisia muunnelmia jo aikaisemmin moneen kertaan esiintyneistä. Siksi dogmihistorian ja kirkkohistorian tuntemisesta olisi Jumalan seurakunnalle paljon hyötyä.

Matti Väisänen, TT